

Ungfólk á sjónleikarskeið

mynd og tekst:
dagny joensen

Fyri páskir skipaði Meginfelag áhugaleikara Føroya fyri skeiði í Hoyvíkarskúla. Skeiðluttakarnir vóru 24 í tali, sum komu úr Havn og av bygðum, og vóru tey í aldrið 13 til 19 ár.

Tað var Jórún Simonsen, Margreta Næs og Rósa á Rógvi, sum saman við dananum Terkel Spangsbo, leiðara á Tåstrup Teatergruppe, sum undirvístu teimum ungu í gykkl, ófyrirleikara framfærslu, kropsrørsla og mimik.

Tá Sosiálisturinn vitjaði í Hoyvíkarskúla, var júst steðgur í undirvisingini, og allir luttakarnir vóru leitaðir í skúlahekkini, har Sigrid og Ashald, sum vóru boðsendar at matgerða, vóru farnar undir at koka tvest og spik. Tær bakaðu eisini pannukokur at hava omaná døgurðan, men við síðuna av hesum, so borðreiddu tær við kaffi og morgumbreyð fyri skeiðluttakarunum.

— Vit hava arbeitt frá tíðliga á morgni til seint á

kvöldi, siga tey ungu og halda við einum munni, at skeiðið hevur verið bæði áhugavert og læruríkt. Í gjárkvöldið vóru vit á Oyrbakka og sóu leikarar á Nexø Amatortheater framføra ein sjónleik, og halda vit, at tey dugdu óføra væl.

Uppá fyrispurning um dansku áhugaleikarar her vóru meira vandir at standa á palli enn ungfolkið á skeiðnum, segdu tey, at tað ikki soleiðis kundi sammetast, tí áhugaleik-

arnir á Nexø Amatortheater vóru bæði eldri og meira royndir, enn tey í Føroyum. — Har vóru eisini allir aldurbólkar umboðaðir, og var tann yngsti 19 ár, meðan tann elsti leikarin var 69 ár.

Royndi seg á fyrsta sinni

Vit frættu seinni, at nakrir av skeiðluttakarunum vóru komnir saman at iðka hesa serligu listargrein á fyrsta sinni, og hildu hesi, at tað var áhugavert og ikki so torført sum tey høvdu hugsa frammanundan.

— Vit hava búið og arbeitt saman hesar dagarnar, og umframt at vit hava havt úr at gera, tí tíðin er so knapp, so hevur tað eisini verið við til, at vit hava lært hvønn annan so mikið betri at kenna. Tað hevur umframt hetta eisini gjørt, at vit betri tora at taka lut í ymsu

leikgreinum, sum krevja at luttakarnir ikki eru ov smádnir, siga skeiðluttakarnir.

Tá kaffisteðgurin er av, fara skeiðluttakarnir aftur at venja. Komandi tíman skal Rósa á Rógvi Joensen undirvísja í mimik og kropsrørslu, og vit fóru við til undirvisingina, sum rættuliga kravdi saman-savnan av ungfolkinum, og tey vistu til fulnar, at hetta var nakað, sum tey gingu inn fyri á leiklistarligan hátt.

Vit hittu eisini Oddvu Nattestad, formann í

MAF, sum segði okkum, at tað var Meginfelagið, sum skipaði fyri skeiðnum, og stóð fyri ymsu gerðarmálunum, sum skuldi savnast saman til eina eind, meðan skeiðið var.

— Nógvar skal fyrirreikast, um alt skal ganga væl, sigur Oddvá, og tá skeiðluttakarnir eisini skulu búgva og eta á skúlanum, so krevur tað, at væl er til-rættislagt.

Vit hava heitt á Ashild og Sigrid, sum eru vandar innan matgerð til nógvar fólk, og tær hava verið so

beinasamar, at átaka sær alt við matgerð og køksarbeiði.

Oddvá syrgdi fyri, at matur o.a. innkeyp var gjørt, samstundis sum hon skipaði fyri, hvar og nær ymsu leikgreinirnar skuldu fara fram, og hvør lærari tók sær av hvørjum.

— Hetta hevur verið fyrsta roynd okkara at skipa fyri sjónleikarskeiði fyri ungfolki, og hevur áhugin og ágrýtni frá ungdominum verið framúrskarandi sigur Oddvá.

Undirvísir í 11. flokki

Tá Nordisk Ungdomskurs seinasta ár skipaði fyri sjónleikarskeiði í Finlandi, har danskir og føroyskir luttakarnir vóru umboðaðir, varð Terkel Spangsbo leiðari á ferðini. Ferðin var ógvuliga væl-eydnað og tí føroyingar kendu Terkel frá hesi ferðini, varð hann biðin um at koma hendavegin at undirvísja ungfolki í Føroyum.

Hvat fæst tú við innan sjónleikararíkið í Danmark?

— Eg havi ymisk arbeiði, bæði innan sjónleikararíkið har eg eri leiðari á Tåstrup Amatortheater og eisini arbeiði eg um ungdomsskúlalærari. Av tí at arbeiðsloysið millum ungfolki í Danmark er so stórt, eru stovnaðir sokallaðir 11. flokkar, har ungfolki istaðin at sova dagarnar burtur, sleppa á skúlabonk aftur. Hesin er ikki háttadur sum vanligur skúlaflokkur innan Fólkskúlan, men royndir

tvtorturimóti at geva næmingunum hollari vitan um samfelagsmál, marknaðarmál og upplýsing um samtíðarkunning innan samfelagsskipan okkara. Hetta er gjørt fyri at ungdomurin betri skal vera førur fyri at fóta sær í danska samfelagnum, sum í løtuni er torført at fáa greiði á hjá teimum ungu, tí tey ikki hava møguleika at fáa eitt arbeiði, sum tey kunnu rokja.

Lýsa samfelagið

Her hava vit eisini m.a. gjørt nógvar burturúr at venja sjónleik, og hava vit lagt dent á at lýsa samfelagið frá tí síðuni, sum vit serliga í Tåstrup kenna tað í gerandisdegi okkara.

Tað gevur ungdominum betri møguleikar at skilja tað, sum fer fram kring tey. Hetta gera vit sjálvsagt á ein dæmligan hátt, og ikki við at dramatisera tað torføra, sum er í tíðini.

Hvussu er at undirvísja ungdomin í Føroyum, tá tú ikki skilir málið?

— Tað var eisini torført teir fyrstu tímar, tí eg visti ikki um tey ungu skiltu tað eg segði, men tað hevur gingið væl. Eftir stutta tíð vóru skeiðluttakarnir tryggir við meg, og byrjaðu at tosa danskt, og hóast hetta er ein heldur bakvendur undirvisingargháttur fyri

tey ungu, so haldi eg meg hava sæð, at nógvar av teimum eru ógvuliga dugnalig og duga væl at bera seg fram innan leikyrkið.

Hvussu eru viðurskiptini innan áhugasjónleik í Danmark?

— Vit plaga vanliga at siga, at áhugaleikistíni er illa fyri í Danmark, men eg haldi kortini ikki, at tað er so illa státt.

— Vanligt innan áhugasjónleik er, at feløgini taka upp elligamlar sjónleikir, og tá er greitt, at politikarnir ikki eru serliga sinnaðir at geva búskaparligan stuðul til leikir, sum fólk hava sæð áður.

Fyri at bota um viðurskiptini á hesum øki, hevur danski staturin játtað eina peningaupphædd upp á kr. 600.000,— til skrivandi í Danmark, sum vilja stuðla áhugasjónleikinum og skriva nýggjar leikir um lokalmál í ymsu ørtunum av danska ríkinum.

Hetta er ein roynd at skaffa áhugaleikarum dygdargóð handrit, sum vit vóna gevur tað úrslit, at nýggir leikir verða skrivaðir og framfórir innan áhugafelögin.

Annars verður áhugasjónleikur stuðlaður við 25% frá kommununum, og

er hetta einasta iskoyti vit fáa.

Hvør er uppgávan hjá áhugasjónleikinum?

— Um eg skal siga hvør uppgávan er, har eg dagliga starvast, so er tað fyrst og fremst at framføra listarligar góðar og spennandi leikir. Hesir skulu í innihaldinum snúgva seg um samfelag okkara, har vit búgva. Í Danmark eru vit so væl fyri, at vit hava hópin av sjónleikarhúsum vit kunnu vitja, um áhuga er fyri sliki, og tí er uppgáva okkara innan áhugasjónleik, at lita framfórlurnar eftir tí, sum vit kenna í gerandisdegnum í einum demokratiskum samfelag. Hetta verður gjørt fyri at lýsa stóðuna fyri ein part av borgarum í Danmark, — í hesum føri í Tåstrup.

Lúka treytir

— Áhugasjónleikarfelögin skulu eisini lúka nakrar treytir, um teimum skal vera liv lagað, og hetta er at framføra eldri leikir. Hetta er fyri so vitti í lagi, um uppseting og annað verður gjørt nútíðarhóskandi, og kann geva eina mynd av leikinum frá

tí tíðini, hann var skrivaður. Her plaga vit í Tåstrup at snúgva teimum eldru leikinum tann vegin, at nútíðar borgarin skilir, hví eldri leikirnir vóru skrivaðir so sum teir vóru í síni tíð.

Hetta kann hava ein uppalandi týdning sum gagnar teimum fólki, sum annars tíma at fara til slíkar framfórlur.

At enda spurdu vit Terkel Spangsbo, hvussu fólk dæmdu at siggja áhugasjónleik í Danmark, og hann segði, at henda leiklistin seinastu árin hevði ment seg væl, men at tað ongantíð hevði verið góður síður, at gjalda fyri mentunarlígt fyrirtaksemi.

Hví er tað soleiðis?

— Hetta kemur m.a. av, at áhugasjónleikarfelög hava kaga av nógvi eftir tí yrkislærdir leikarar høvdu framført, og tí ikki høvdu gáa eftir, at júst áhugafelögin áttu at tíkið upp áður uppgávur á leikskránni, sum yrkisbólarnir ikki tókust við.

Bert við at skriva og framføra listarligar góðar leikir um samtíðina sum fólk skilja, er møguleikin fyri — eisini í Føroyum, — at leikhús kunnu bera seg.

